

Kognitiotieteestä ymmärrystä teknologiaan

Valtiotieteiden tohtori Pertti Saariluoma on Jyväskylän yliopiston uuden professuurin ensimmäinen haltija.

Saariluoma nimitettiin Jyväskylän yliopiston kognitiotieteen professorin virkaan 1.3.2004 alkaen. Virka on Suomen toinen kognitiotieteen professuuri; tähän saakka ainoastaan Helsingin yliopistossa on voinut opiskella kognitiotiedettä pääaineena. Jyväskylän yliopistossa on ollut mahdollista opiskella kognitiotiedettä sivuaineena 1990-luvun lopulta lähtien, ja ensimmäiset pääaineopiskelijat valitaan kesällä 2005.

Tukholmassa 1.1.1952 syntynyt ja Turun yliopistossa vuonna 1984 tohtoriksi väitellyt Pertti Saariluoma on yksi kognitiotieteen tunnetuimpia asiantuntijoita Euroopassa. Hän on vaikuttanut nuoren alan kehitykseen sen perusteista aina kokeelliseen tutkimukseen ja sovelluksiin asti.

Ennen Jyväskylään tuloaan Saariluoma on työskennellyt muun muassa Turun, Joensuun ja Helsingin yliopistoissa ja ulkomailla Oxfordin, Carnegie-Mellonin, Cambridgen ja Aberdeenin yliopistoissa.

Nobelistin johdattamana

– Kognitiotiede on monitieteinen tieteenala, jossa pyritään yhdistämään eri tieteiden näkökulmia. Se on saanut vaikutteita

– “Olin taloustieteen nobelistin Herbert A. Simonin oppilaana ja hän halusi, että alan perehtyä kognitiotieteeseen.”

– ta muun muassa filosofiasta, psykologiasta ja kielitieteistä. Kognitiotieteessä tutkitaan esimerkiksi ihmisen ja tekniikan välistä suhdetta ja pyritään sitä kautta myös helpottamaan arkista elämää. On kuitenkin muistettava, että tieteenala on uusi, eikä ole olemassa mitään tiettyä kognitiotieteen määritelmää, Saariluoma kertoo.

EERO LAHTINEN

– Nykyihmisillä on monia tekniikkaan liittyviä pulmia, joihin kognitiotiede pyrkii etsimään ratkaisuja, professori Saariluoma kertoo.

Saariluoma on aina ollut kiinnostunut ihmisen ajatteluprosesseista ja ihmisen suhteesta teknologiaan, mutta vasta Atlantin takana Carnegie-Mellonin yliopistossa hänelle avautui mahdollisuus vihkiytyä kognitiotieteeseen syvällisemmin.

– Käsky tuli niin sanotusti korkeamalta taholta. Olin taloustieteen nobelistin Herbert A. Simonin oppilaana ja hän halusi, että alan perehtyä kognitiotieteeseen, Saariluoma naurattaa.

Professorin mielestä kognitiotiede sopii hyvin hänen luonteelleen, koska kysymyksen asettelu siinä on vapaampaa ja vaihtelevampaa kuin monilla muilla tieteenaloilla.

– Kognitiotieteessä ei ole jyrkkää rajaa perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen välillä. Kun perustutkimuksessa mennään eteenpäin, etenee myös soveltava tutkimus.

Tieteestä apua arkeen

Kiinnostuksen ja motivaation pohjana Saariluomalla on ihmistä koskeva perus-

tutkimus ja kognitiotieteen soveltaminen arkielämään.

– Myös tavallisilla ihmisillä on nyky-yhteiskunnassa monia uusia, tekniikkaan liittyviä haasteita ja pulmia, joihin kognitiotiede pyrkii omalta osaltaan tarjoamaan ratkaisuja.

Saariluoma näkeekin, että monimuotoinen uusi tieteenala tarjoaa paljon mahdollisuuksia nopeasti muuttuvassa nyky-yhteiskunnassa. Eritoten kognitiotieteen tieteidenvälisyys auttaa tarkastelemaan asioita ja ongelmia uusista näkökulmista.

Useammassa maailman huippuyliopistossa, kuten Cambridgessä ja Oxfordissa, työskennellyt Saariluoma sanoo viihtyvänsä Jyväskylän yliopistossa. Vaikka tutkimustraditio ja isojen yliopistojen resurssit ovatkin toista luokkaa, näkee professori myös Jyväskylän yliopiston tarjoamia etuja.

– Agorassa on tunnustettu monitieteisyys ja myös siihen aidosti pyrkivä tiedeyhteisö. Lisäksi yhteistyö toimii ja tieto liikkuu nopeasti, suhteellisen pienessä yksikössä kun ollaan, professori Saariluoma toteaa.

Teksti: EERO LAHTINEN